

Celem projektu jest znalezienie odpowiedzi na serię pytań i weryfikacja hipotez badawczych: Jaką rolę odegrały zachodnioeuropejskie wzorce monetarne oraz kontakty handlowe w rozwoju i modernizacji mennictwa śląskiego w okresie kwartnikowym (koniec XIII i pierwsza ćwierć XIV wieku). Kto, gdzie, oraz w jakim systemie ekonomicznym wybijał monety, których wprowadzenie do obiegu uważane jest za pierwszą reformę groszową w Europie Środkowej? Jaka była relacja tej reformy do przeobrażeń gospodarczych w Europie w wyniku tzw. „rewolucji handlowej XIII wieku”?

Śląskie mennictwo przełomu XIII i XIV wieku jest wciąż słabo rozpoznane, choć znamy ponad 100 typów wybitych wówczas monet, kwartników śląskich, a badania ostatniego półwiecza znacząco powiększyły wiedzę. Przedstawienia na tych monetach są bardzo zróżnicowane pod względem stylistycznym. Większość kwartników nie ma napisów, nie wspominają też o nich dokumenty, więc monety te wciąż pozostają anonimowe, a nasza wiedza na ich temat jest niewystarczająca. Dotychczasowe próby oraz metody rozpoznawania i datowania poszczególnych emisji kwartników nie przyniosły satysfakcjonujących rezultatów, co w znacznej mierze spowodowane było brakiem dostępu do samych monet, zaginionych w czasie wojny lub rozproszonych w kolekcjach europejskich. Mamy wiadomości o ponad 700 egzemplarzach kwartników. Na tej podstawie chcemy zebrać możliwie pełną bazę danych opisowych i fotografii. Materiał taki pozwoli na szeroką analizę porównawczą kwartników śląskich z monetami krajów zachodnioeuropejskich. Dokonamy więc szerokiego studium wpływów wzorców niderlandzkich, francuskich oraz włoskich, które wpłynęły na rozwój pierwszej reformy groszowej w Europie środkowej. Zbadamy cechy wspólne emisji tych monet z wykorzystaniem analizy ikonograficznej, epigraficznej oraz heraldycznej. Wykorzystamy najnowsze metody komputerowe przy tworzeniu klasyfikacji tych cech, a wyniki opublikujemy w formie graficznej. Wykorzystamy metodę powiązań stempli monet, co pozwoli na odtworzenie organizacji menniczej i struktury emisji. Wnikliwe prześledzenie wzorców, które wpłynęły na modernizację mennictwa śląskiego, pozwoli na ustalenie chronologii poszczególnych emisji kwartników i pomoże odpowiedzieć na pytania: kto, gdzie i kiedy rozpoczął ich produkcję. Nasze badania będą miały nowatorski charakter, gdyż do tej pory nikt nie podjął się szerszego opracowania tego zagadnienia. Dodatkowo przeprowadzimy badania metaloznawcze na kwartnikach śląskich metodą fluorescencji rentgenowskiej, a wyniki porównamy z analogicznymi badaniami prowadzonymi za granicą. Przeprowadzimy analizę porównawczą składu chemicznego stopów mennicznych monet z różnych stref Europy, a rezultaty naszych badań opublikujemy w formie analiz statystycznych. Taka analiza porównawcza w dużej mierze pozwoli na uzyskanie odpowiedzi na pytanie: w jakim systemie ekonomicznym przeprowadzono pierwszą reformę monetarną w Europie środkowej.

Nowe ustalenia nauki dotyczące kwartników pozostają w zasadzie nieznanymi poza Polską, a poziom wiedzy w literaturze światowej zatrzymał się na dawno zdezaktualizowanych ustaleniach. Brak również przedstawienia problemu na tle ogólnoeuropejskim. Dlatego wyniki naszych badań chcielibyśmy także odnieść do przeobrażeń gospodarczych zachodzących w Europie w wyniku tzw. „rewolucji handlowej XIII wieku”.